

TIKRINIMŲ FINANSŲ ĮSTAIGOSE DĖL ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO TEISĖTUMO TEIKIANT GREITO KREDITO PASLAUGAS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

2008 m. liepos 4 d.

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija), siekdama išsiaiškinti asmenų, kurie kreipiasi į finansų įstaigas dėl greito kredito paslaugų internetu ir SMS, asmens duomenų tvarkymo apimtį ir teisėtumą, atliko asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimą šešiose finansų įstaigose.

Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) pažeidimų nustatyta visose finansų įstaigose. Viena finansų įstaiga pažeidimus pašalino tikrinimo metu.

Inspekcija nustatė, kad Asmens duomenų valdytojų valstybės registre yra išregistravusios penkios finansų įstaigos, vienai pagal ADTAĮ 1 straipsnio 3 dalies 3 punktą ir 25 straipsnį nėra taikoma pareiga registruotis Asmens duomenų valdytojų valstybės registre, kadangi yra užsienio banko filialas Lietuvos Respublikoje.

Tikrinimo metu nustatyta, kad viena bendrovė duomenis apie asmenų pajamas gauna iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDFV), o dvi finansų įstaigos kreipėsi į VSDFV dėl duomenų teikimo sutarties sudarymo. Duomenis iš Gyventojų registro tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – GRT) asmens tapatybei nustatyti, duomenims tikslinti ir teisingumui patikrinti gauna trys finansų įstaigos, iš kurių viena per UAB „Creditinfo Lietuva“ kaip techninį įrankį. Nustatyta, kad duomenis apie asmens išsiskolinimus iš UAB „Creditinfo Lietuva“ gauna visos finansų įstaigos, o duomenis iš Nekilnojamojo turto registro (toliau – NTR) gauna trys finansų įstaigos, viena iš jų neteisėtai gauna ir tvarko duomenis iš Nekilnojamojo turto registro. Keturios finansų įstaigos duomenis asmens tapatybei nustatyti ir patvirtinti gauna iš kredito įstaigų (bankų).

Nustatyta, kad penkios finansų įstaigos yra pateikusios Asmens duomenų valdytojų valstybės registruoti netikslius duomenis apie asmens duomenų tvarkymą arba jų nepatikslinę: tvarko duomenis kitokia apimtimi negu pranešė Inspekcijai, nėra patikslinę informacijos apie duomenų šaltinius, nėra pateikę informacijos apie duomenų tvarkytojus, nėra pranešę apie vykdomą tiesioginę rinkodarą.

Inspekcija tikrinimo metu nustatė, kad viena finansų įstaiga tvarko perteklinius asmens duomenis (pvz., kelių asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų numerius, vairuotojo pažymėjimo numerį, tiesioginio vadovo vardą, pavardę, tiesioginio vadovo pareigas) sutarties sudarymo, administravimo ir vykdymo tikslu, mokumo vertinimo, išsiskolinimo ir informacijos valdymo, kredito suteikimo tikslais. Viena finansų įstaiga neteisėtai būdais tvarko savo duomenų tvarkytojų darbuotojų asmens duomenis (darbuotojo asmens duomenys tvarkomi duomenų teisingumo patikrinimo, atnaujinimo ir tikslinimo tikslais, asmens tapatybės nustatymo tikslais, mokumo įvertinimo ir išsiskolinimo valdymo tikslais, rizikos valdymo ir reputacijos patikrinimo tikslais siekiant sumažinti bendrovės riziką, susijusią su jos veikla). Viena finansų įstaiga iš VSDFV gaudavo asmenų, kurie nėra davę sutikimo dėl tokio jų asmens duomenų gavimo ir tvarkymo (t. y. asmens sutikimas buvo duotas kitu tikslu duomenims gauti iš VSDFV), duomenis.

Keturiuose finansų įstaigose nustatyta pažeidimų dėl tiesioginės rinkodaros reglamentavimo ir vykdymo: nėra sudaryta galimybė išreikšti sutikimą, kad asmens duomenys būtų tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais arba sutikimo forma neatitinka ADTAĮ reikalavimų (nustatyta teisė nesutikti, o ne teisė sutikti), nėra informuojami duomenų subjektai dėl duomenų teikimo konkretiems tretiesiems asmenims tiesioginės rinkodaros tikslais, tvarkomi pertekliniai duomenys tiesioginės rinkodaros tikslais.

Tikrinimo metu nustatyta, kad finansų įstaigos neįgyvendino tinkamų organizacinių priemonių: dviejose finansų įstaigose nėra nustatytas ir reglamentuotas konkretus asmens duomenų saugojimo terminas, o vienoje nustatytas per ilgas duomenų saugojimo terminas; trijose finansų įstaigose neregamentuota asmens duomenų, tvarkomų automatiškai ir neautomatiškai būdu, sunaikinimo

tvarka. Dviejose finansų įstaigose, turinčiose pagal ADTAĮ 24 straipsnio 1 dalies reikalavimus atitinkantį dokumentą, nustatyta, kad duomenų apimties reglamentavimas neatitinka faktinio duomenų tvarkymo.

Dviejose finansų įstaigose sudaryta galimybė duomenų subjektui įgyvendinti savo teisę nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys tik raštu, tačiau nėra numatytos galimybės įgyvendinti šią teisę žodžiu ar kita forma. Vienoje finansų įstaigoje nėra gaunamas atskiras duomenų subjekto sutikimas dėl asmens duomenų gavimo iš GRT, kaip to reikalaujama sutartyje dėl asmens duomenų, tvarkomų GRT, teikimo.

Inspekcija nustatė, kad finansų įstaigos neįgyvendino tinkamų duomenų apsaugos techninių priemonių: dviejose duomenys nešifruojami siunčiant paraišką internetu, vienoje nešifruojami duomenų bazėje esantys klientų prisijungimo prie informacinės sistemos slaptažodžiai.

Tikrinimo metu nustatyti asmenų (klientų) identifikavimo būdai: asmuo pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą; asmuo užsiregistruoja ir sumoka iš savo asmeninės banko sąskaitos, jei duomenys sutampa, asmuo gauna SMS žinutę su prisijungimo slaptažodžiu; asmuo užpildo paraišką internete ar telefonu, o po to būtinai atvyksta į klientų aptarnavimo skyrių pasirašyti sutarties, turėdamas asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą; asmuo užsiregistruoja SMS žinute ar internetu ir sumoka iš asmeninės banko sąskaitos, kurią nurodė registracijos metu, jei duomenys sutampa, gauna SMS žinutę su prisijungimo slaptažodžiu; asmuo internete nurodo telefono numerį ir į jį gauna SMS žinutę su kodu, kurį reikia nurodyti tinklalapyje ir užpildo paraiškos formą, sumoka nustatytą mokestį iš asmeninės banko sąskaitos. Vienoje finansų įstaigoje įtvirtintas reikalavimas, kad asmenų, nesinaudojančių elektroninės bankininkystės paslauga, duomenų, tvarkomų tapatybės nustatymo tikslu, atsiųsti tokių asmenų asmens dokumentų kopijas faksu arba elektroniniu paštu. Toks asmens tapatybę patvirtinančio dokumento pateikimas nuotoliniu būdu, Inspekcijos nuomone, negali būti laikoma tinkama priemone asmens tapatybei nustatyti.

Finansų įstaigoms pateikti nurodymai pašalinti aukščiau minėtus pažeidimus, taip pat teikti pasiūlymai/nurodymai kitiems duomenų valdytojams, susijusiems su gaunamų duomenų tvarkymu tikrintose finansų įstaigose.